

व्यास नगरपालिकाको ४१ औं नगर सभामा
प्रस्तावित

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम

व्यास नगरपालिका
दमौली, तनहुँ
गण्डकी प्रदेश

२०८१ आषाढ १० गते

सभाध्यक्षज्यू,
सम्पूर्ण नगर सदस्यज्यूहरु,

१. व्यास नगरपालिकाको निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको यो गरिमामय सभा मार्फत आम नगरवासीको चासोमा रहेको यस नगरपालिकाको ४१ औं नगर सभामा आ.व.२०८१/०८२ को बजेट, कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । संघीय, प्रदेश र आन्तरिक आयमा आएको विद्यमान आर्थिक मन्दीको कारणले अर्थतन्त्र र विकासका कार्यक्रममा असर पर्दा नगरवासीका हितमा तय भइसकेका कार्यहरुलाई पूर्णता दिन नसकिएको कठिन क्षणमा यो बजेट कार्यक्रम पेश गर्न गइरहेकी छु ।
२. प्रचलित ऐन कानूनको सिमा भित्र रही नगर सभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्ने गरी बजेटको तर्जुमा गरिएको छ । बजेट निर्माण गर्दा सहभागितात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रियाद्वारा टोल/वस्ती, वडा समिति, विषयगत समितिबाट समावेशी, समानुपातिक र सहभागितामूलक ढंगले छनौट भै प्राथमिकता समेत निर्धारण भई आएका योजना तथा कार्यक्रमहरुमा बजेट विनियोजन गर्ने प्रयास गरिएको छ ।
३. प्रशासनिक तथा प्राविधिक क्षमता, श्रोत तथा विनियोजनका बीचमा सन्तुलन हुने गरी श्रोत व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
४. यस बजेटमा नगरपालिकाको आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको कर तथा गैरकर, राजश्व परिचालन र व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राखी तोकिएको समय सिमा मै विकास आयोजनाको नतिजामूलक कार्यान्वयन, सम्भाव्यता अध्ययन गरी लागत इष्टिमेट गराएर मात्र आयोजना सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
५. लोकतन्त्रका मूल्य मान्यता सहितको समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको निर्माण, भौतिक पूर्वाधारको निर्माण र व्यवस्थापन एवं आर्थिक तथा सामाजिक विकास, आन्तरिक श्रोतको आधार विस्तार, सुशासन प्रवर्द्धन र अन्तर सरकारी समन्वय, संघ, प्रदेशबाट प्राप्त हुने अनुदान र आन्तरिक श्रोतमा आएको कमी लगायतका अनेक चुनौतिहरुका बीच यो बजेटको निर्माण गरिएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

६. आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेट देहायका उद्देश्य प्राप्तमा केन्द्रीत रहने छन् :
 - क. बाह्य तथा आन्तरिक श्रोतको अधिकतम परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नु ।
 - ख. उत्पादनमा बृद्धि गरी नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर र सवल बनाउनु ।
 - ग. रोजगारीको अवसर सृजना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्नु ।
 - घ. समानुपातिक, समावेशी र न्यायोचित वितरण गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सुशासनको प्रवर्द्धन गर्नु ।
 - ङ. अधिकार क्षेत्र भित्रका नीति, कानूनको तर्जुमा तथा संगठनात्मक संरचनालाई सुदृढ गर्नु ।
 - च. पूर्वाधार विकासमा सन्तुलित र सामाजिक न्यायपरक लैगिंक सन्तुलित लगानी गर्नु ।
७. “विविधतायुक्त गाउँशहर, समृद्ध मेरो व्यास नगर” भन्ने नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोचलाई पूर्णता दिन नगरपालिका निर्माणको अग्रणी आधार कृषि, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य, सिर्जनात्मक मानव पूँजी निर्माण तथा विकास र सुशासन हुन् भन्ने मान्यता लिई यस अधिका बजेटहरु जस्तै यस पटक पनि ती प्राथमिकताहरुलाई निरन्तरता दिई आगामी आर्थिक वर्षको बजेटमा निम्न क्षेत्रका लगानीलाई प्रमुख प्राथमिकता दिएको छु ।
 - क. कृषि क्षेत्रको जैविक तथा आधुनिकीकरणमा विकास ।
 - ख. शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति ।
 - ग. पर्यटन क्षेत्रको एकीकृत विकास ।
 - घ. सडक, खानेपानी, खेलकुद मैदान, कार्यालय भवन, पार्क निर्माण लगायतका पूर्वाधारको विकास ।
 - ङ. उत्पादनमूलक उद्योगमैत्री कार्यक्रम ।

च. मानव संशाधनको विकास र सुशासनको प्रत्याभूति ।

- द. आगामी वर्ष वडावासी, नगरवासीहरूका विविध मागहरूलाई सम्भव भएसम्म समेट्ने प्रयास गरिएको छ । संघ, प्रदेशका योजनागत बजेट कार्यक्रमको सूचनाको अभाव, आन्तरिक श्रोत समेतका सिमाले सबै मागहरू समेट्न कठिनाई भएकोले आगामी दिनमा नगरवासीका मागलाई इमान्दारीपूर्वक सम्बोधन गरिने विश्वास दिलाउन चाहन्छु ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को यथार्थ आयव्यय, चालु वर्ष २०८०/०८१ को संशोधित आयव्यय र आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को अनुमानित आयव्यय बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

९. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को यथार्थ आयमा आन्तरिक श्रोतबाट रु.१२ करोड ४२ लाख ४७ हजार ४ सय ३७ रुपैयाँ, संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम रु.८७ करोड ५४ लाख ९ हजार १ सय ४४ रुपैयाँ, गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रु.५ करोड ६ लाख ६७ हजार ९१ रुपैयाँ, अन्य निकायबाट प्राप्त रकम रु.४ करोड ९३ लाख २६ हजार २ सय ७६ रुपैयाँ, जनसहभागिता नगद र संचित कोषमा अधिल्लो वर्षको अल्या रकम रु.१६ करोड ७९ लाख १५ हजार ५ सय ३ रुपैयाँ गरी जम्मा आय रु.१ अरब २६ करोड ७५ लाख ६५ हजार ४ सय ५१ रुपैयाँ रहेको छ भने खर्च तर्फ चालु खर्च रु.८० करोड ५९ लाख ८६ हजार १ सय ९९ रुपैयाँ, पूँजीगत खर्च रु.४० करोड ९७ लाख ५३ हजार ८ सय ६० रुपैयाँ गरी जम्मा खर्च रु.१ अरब २१ करोड ५७ लाख ४० हजार ५९ रुपैयाँ खर्च रहेको थियो । जसको विवरण अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ ।
१०. चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को जेठ मसान्तसम्म कुल यथार्थ आय रु.१ अरब १७ करोड ९२ लाख ७३ हजार ९ सय ९६ रुपैयाँ र कुल व्यय रु.९३ करोड ९७ लाख ११ हजार ७ सय ४८ रुपैयाँ हुन आएको छ । यस अघि २०८० पौषमा भएको चालीसौं नगर सभाबाट पारित चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को संशोधित आयमा संघ सरकारबाट प्राप्त अनुदान रु.१ अरब १५ करोड ५७ लाख ३२ हजार, गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रु.६ करोड १३ लाख ६९ हजार, अन्य आयबाट प्राप्त रकम रु.२० करोड ९ लाख, आन्तरिक श्रोतबाट प्राप्त रकम रु.१९ करोड ६३ लाख, लागत सहभागिताबाट र अधिल्लो वर्षको अल्या गरी रु.५ करोड ६८ लाख २६ हजार गरी कुल रु.१ अरब ६७ करोड ११ लाख २७ हजार रुपैयाँ आय अनुमान रहेको छ भने संशोधित चालु खर्च अनुमान रु.९४ करोड १५ लाख १० हजार र संशोधित पूँजीगत खर्च अनुमान रु.७२ करोड ९६ लाख १७ हजार गरी जम्मा रु.१ अरब ६७ करोड ११ लाख २७ हजार रुपैयाँ संशोधित खर्च अनुमान गरिएको छ । जसको विवरण अनुसूची २ मा समावेश गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम निम्नानुसार प्रस्ताव गर्दछु ।

११. चालु वर्षमा विनियोजित रकम अनुसार राजश्व संकलनमा कमी र संघ प्रदेशको अनुदानमा कटौती हुँदा विकास आयोजनाहरूले गति लिन नसकी यस वर्ष सम्भौता भइसकेका तर सम्पन्न हुन नसकेका चालु अवस्थामा रहेका योजनाहरूमा रकम विनियोजन गरेको छु ।
१२. आ.व.२०८१/०८२ का लागि क्षेत्रगत रुपमा -**आर्थिक विकास** तर्फ रु.५ करोड ५ लाख ६ हजार, **सामाजिक विकास** तर्फ रु.६९ करोड १९ लाख ६५ हजार, **पूर्वाधार विकास** तर्फ रु.९८ करोड २६ लाख ३५ हजार, **वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन** तर्फ रु.८ करोड ३३ लाख ५० हजार, **संस्थागत विकास सेवा प्रवाह र सुशासन** तर्फ रु.२४ करोड ९ लाख २० हजार समेत जम्मा रु.२ अरब ४ करोड ९३ लाख ७६ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु । विस्तृत बजेटको शीर्षकगत विवरण अनुसूची ३ मा उल्लेख गरेको छु । यस वर्षको बजेटमा पनि सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायत संघीय कानुनी प्रकृयाबाट भुक्तानी हुने रकम समावेश गरिएको छैन । उक्त रकम रु.३० करोड ३५ लाख २० हजार हुने अनुमान रहेको छ ।
१३. आ.व.२०८१/०८२ का लागि विनियोजित बजेट रकम रु.२ अरब ४ करोड ९३ लाख ७६ हजार मध्ये चालु खर्च तर्फ रु.९५ करोड ७३ लाख ५६ हजार विनियोजन गरेको छु, जुन कुल बजेटको ४६.७१ प्रतिशत हुन

आउँछ भने पूँजीगत तर्फ रु.१ अरब ९ करोड २० लाख २० हजार विनियोजन गरेको छ, जुन कुल बजेटको ५३.२९ प्रतिशत हुन आउँछ ।

१४. माथि लेखिए बमोजिम खर्च व्यहोर्ने श्रोतका लागि तल लेखिए बमोजिम कुल रु.२ अरब ४ करोड ९३ लाख ७६ हजारको आय प्रस्ताव गरेको छ ।

- संघ सरकारको सशर्त चालु अनुदान रु.५८ करोड ३१ लाख ७ हजार रहेको छ ।
- संघ सरकारको सशर्त पूँजीगत अनुदान रु.५७ करोड ९९ लाख रहेको छ ।
- संघ सरकारको वित्तीय समानीकरण अनुदान रु.१८ करोड ९ लाख रहेका छ ।
- आन्तरिक श्रोतको आयबाट रु.१८ करोड रहेको छ ।
- संघ सरकारको राजश्व बाँडफाँडबाट रु.१६ करोड ३६ लाख रहेको छ ।
- नगर विकास कोष ऋणबाट रु.१५ करोड रहेको छ ।
- राजश्व बाँडफाँड अन्तर्गत मालपोत रजिष्ट्रेशनबाट रु.५ करोड ८० लाख रहेको छ ।
- अल्या सञ्चित कोषबाट रु.५ करोड २ लाख ९० हजार रहेको छ ।
- प्रदेश वित्तीय समानीकरण अनुदान रु.२ करोड ५९ लाख ८ हजार रहेको छ ।
- प्रदेश सरकारको राजश्व बाँडफाँडबाट रु.२ करोड ५१ लाख ७१ हजार रहेको छ ।
- संघ सरकारको सडक बोर्ड नेपालबाट रु.१ करोड रहेको छ ।
- संघ सरकारको नवप्रवर्तनीय कार्यक्रमबाट रु.१ करोड रहेको छ ।
- प्रदेशको नवप्रवर्तनीय कार्यक्रमबाट रु.६५ लाख रहेको छ ।
- संघको समपुरक अनुदान रु.६० लाख रहेको छ ।
- प्रदेशको समपुरक अनुदान रु.६० लाख रहेको छ ।
- जिल्ला समन्वय समिति कोष सहयोग अनुदान रु.५० लाख रहेको छ ।
- जनसहभागिता नगदबाट रु.५० लाख रहेको छ ।
- प्रदेशको विशेष अनुदान रु.४० लाख रहेको छ ।

विस्तृत विवरण अनुसूची ४ मा संलग्न छ ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लागि राजश्वका संकलनका मुख्यमुख्य नीतिहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

१५. व्यास नगरपालिका क्षेत्र भित्रको करको दरमा हेरफेर गरी करको दायरा फराकिलो पार्दै आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्न कर तथा गैरकर राजश्वको अधिकतम परिचालन गर्ने नीति लिइएको छ । कर तथा गैरकर राजश्व सङ्कलनलाई प्रभावकारी बनाउन कानुनी तथा संस्थागत सुधार गरिने छ ।
१६. सेवा शुल्क र दस्तुरका दर, व्यवसाय कर, सम्पत्ति कर एवं भूमि कर, घर नक्सा पास दस्तुर, खानीजन्य ढुंगा, गिटी, बालुवा, ग्राभेल, रोडा, स्लेट ढुंगा, खरी, चुनढुंगा, बलक, इट्टा, कटिडढुंगा, कवाडी सामान र काठ आदिमा लिइने दस्तुरको दायरा फराकिलो पारिनुका साथै प्रदेश कानूनमा उल्लेख भएको सोही अनुसार र प्रदेश कानूनमा उल्लेख नभएको विषयमा नगर सभाले तोके बमोजिम कर निर्धारण गरेको छ ।
१७. प्रत्येक वडाबाट छनौट भई आएका विपन्न एवं जेहन्दार १ जना विद्यार्थीलाई प्राविधिक शिक्षा प्रदान गर्न पूर्ण छात्रवृत्तिको व्यवस्था मिलाएको छ ।
१८. कर तथा दस्तुरहरू नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, संघ तथा गण्डकी प्रदेश सरकारको कानूनसँग नबाभिने गरी प्रस्ताव गरिएको छ । साथै २०८१ असोज मसान्त भित्र सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर, बहाल कर (घर भाडा) बुझाउन आउने करदातालाई १० प्रतिशत छुट दिने प्रस्ताव पेश गरेको छ ।
१९. कर सम्बन्धी प्रस्ताव आर्थिक विधेयक २०८१ यसै साथ प्रस्तुत गरेको छ । कर सम्बन्धी प्रस्ताव सम्वत् २०८१ श्रावण १ गतेबाट लागू हुने व्यवस्था मिलाएको छ ।

२०. कृषि व्यवसायसंग सम्बन्धित पुशपंक्षी, माछा, फलफूल, तरकारी, दुध आदिमा स्थानीय उत्पादनमा लाग्ने निकासी करलाई व्यवस्थित गर्ने प्रस्ताव पेश गरेको छु । साथै दुग्ध सहकारी संस्था मार्फत बिक्री हुने दुध र सहकारी मार्फत बिक्री हुने खसिबोकामा दिइदै आएको उत्पादन अनुदान दुधमा प्रति लिटर रु.२। र खसिबोकामा प्रति किलो रु.२०। किसानलाई दिने कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु ।
२१. व्यास नगरपालिका भित्र सामुदायिक विद्यालयमा रहेका लेखापालको संघीय सरकारले उपलब्ध गराउने रकममा मासिक रु.४,०००। कार्यालय सहयोगीलाई मासिक रु.६,५००। र बाल विकास शिक्षकलाई मासिक रु.७,१००। थप पारिश्रमिक दिने व्यवस्था मिलाइएको छ । साथै सिकाई केन्द्रका शिक्षकहरूलाई समेत थप कार्यबोझ र पारिश्रमिकको व्यवस्था मिलाइने छ ।
२२. विद्यालय सुपरीवेक्षण तथा पेशागत सहायताका लागि न्यूनतम १ जना र दरबन्दी कटौती भई पठन पाठन गर्न कठिन भएका विद्यालयहरूमा बढिमा ३५ दरबन्दीका लागि स्वयंसेवक शिक्षकको सेवा दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२३. नगरपालिकाको प्रशासकीय मुख्य कार्यालय, निर्माण हुन बाँकी वडा कार्यालयहरूको भवन निर्माणका लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था मिलाएको छु ।
२४. यस वर्ष सम्पन्न भएका र चालु रुपमा रही भुक्तानी हुन बाँकी योजनाहरूको भुक्तानीका लागि रकमको व्यवस्था गरेको छु ।
२५. एकीकृत शहरी विकास योजनामा कृषि, पर्यटन, शिक्षा क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखिएको स्मरण गर्दै यस वर्ष नगरपालिकाले बैरेनी जग्गा विकास आयोजना, नारेश्वर ताल निर्माण आयोजना, नगरपालिका बहुउद्देश्यीय भवन एवं वडा कार्यालय भवन निर्माणलाई बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
२६. आगामी वर्ष १६० घरलाई वातावरणमैत्री चुलो वितरणका लागि रकमको व्यवस्था मिलाएको छु ।
२७. बजेट निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने व्यास नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि, पूर्व प्रतिनिधि, कर्मचारी, नागरिक समाज, राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, टोल विकास संस्था, निजी क्षेत्र, अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था तथा पत्रकार जगतबाट प्राप्त सुझाव, सहयोग र सल्लाहप्रति हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दै यो बजेट कार्यान्वयन गर्नमा नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेश सरकार, व्यास नगरपालिकाका सबै शाखा र सम्पूर्ण नगरवासीको सहयोग एवं सद्भाव प्राप्त हुने नै छ भन्ने आशा एवं विश्वास लिएको छु ।

धन्यवाद ! जयनेपाल !!

इन्दिरा दरै
उपप्रमुख
२०८१।३।१०